

Fig. 1. Retragerea accelerată a ghețarului
La Mer de Glace în ultimii 10 ani (Munții Alpi)

Abraziune – Eroziunea exercitată de apele mărilor și lacurilor asupra zonei litorale. Valurile au rol esențial în apariția platformelor de abraziune și falezelor a (fig. 2).

E – *abrasion, marine abrasion, lacustrine abrasion*;
F – *abrasion, abrasion marine, abrasion lacustre*;

Fig. 2. Abraziune la nivelul litoralului nord-estic
din insula Sardinia (Italia)

Abraziune glaciară – v. Detersie

Abrupt – Porțiune de teren cu înclinare mare, uneori chiar verticală, ce mărginește un sector cu pantă redusă. Rezultă în urma proceselor de falie, eroziune diferențială, prăbușire etc. (fig. 3).

E – *scarp, escarpment, cliff*; F – *abrupt, escarpe, escarpement*;

Abrupt continental – v. Povârniș continental

Abrupt de desprindere – Element al unei alunecări de teren sau al unei surpări, ce apare sub forma unei pante verticale, la partea superioară a versanților, sau într-un mal înalt, în urma desprinderii și a deplasării gravitaționale a unor mase de roci (fig. 4). Sin. *Cornișă de desprindere*,

Nișă de desprindere, Obârșia alunecării, Perete de desprindere, Râpă de desprindere, Zonă de desprindere.

E – *scarp, landslide scarp, slide scarp, detachment niche*;
F – *cicatrice d'arrachement, abrupt d'arrachement, niche d'arrachement, tête de glissement*;

Fig. 3. Abrupt pe litoralul estic al insulei Sardinia

Fig. 4. Abrupt de desprindere pe litoralul Maltei

Abrupt de eroziune – Abrupt format în urma proceselor de eroziune.

E – *erosion front*; F – *front d'érosion*;

Abrupt de falie – Abrupt format pe planul de falie, alcătuit din roci rezistente la eroziune (v. *Taluz de falie*).

E – *fault scarp, fault-line scarp, fault-line escarpment*;
F – *escarpement de faille*;

Abrupt tectonic – Abrupt datorat mișcărilor tectonice din preajma unei falii.

E – *tectonic scarp*; F – *escarpement tectonique*;

Abscisă – Coordonată care reprezintă poziția unui punct de-a lungul unei linii perpendiculare pe axa y, în cadrul unui sistem cartezian. Se notează cu x.

E – *abscissa*; F – *abscisse*;

Absorbant – v. Ponor

Absorbțivitate – 1. Capacitatea unei substanțe de a absorbi energia incidentă. 2. Raportul dintre energia absorbită și cea incidentă. Sin. *Injectivitate*.

E – *absorptivity*; F – *absorptivité, injectivité*;

Absorbția hidrocarburilor – Acțiunea de a prelua produsele petroliere deversate în apă sau sol.

E – *hydrocarbon adsorption*; F – *absorption des hydrocarbures*;

Absorbția radiației – Procesul de reținere a unei părți din energia solară, de către stratul de ozon, oxigen, dioxid de carbon, cristale de gheață, picături și vapori de apă, particule de impurificare etc. din atmosferă, și transformarea ei în alte forme de energie.

E – *absorption of radiation*; F – *absorption atmosphérique*;

Absorbție – 1. Fenomen fizic activ, care constă în includerea unor mici particule ale unui corp lichid sau gazos în spațiile goale ale unui corp solid. 2. Proces fizico-chimic de pătrundere și repartiție, mai mult sau mai puțin uniformă, a unei anumite substanțe, în stare gazoasă, lichidă sau solidă, în toată masa altei substanțe lichide sau solide. 3. Proces fiziologic de pătrundere a apei, a substanțelor minerale sau organice și a gazelor, în interiorul unei celule sau în țesuturi. Are loc în mod pasiv (prin difuzie) sau activ (prin osmoza celulei). 4. Fenomenul de suțione sau înghițire a unui mijloc de navigație, sau a unui alt corp plutitor, aflat fie în zona unui vârtej, fie în apropierea unei nave care tocmai se scufundă.

E – *absorption*; F – *absorption*;

Absorbție atmosferică – Proces prin care energia electromagnetică, la trecerea prin atmosfera terestră, interacționează cu moleculele de gaz, fiind convertită în energia internă a moleculei.

E – *atmospheric absorption*; F – *absorption atmosphérique*;

Absorbție selectivă – Absorbția diferențiată a radiației, în funcție de lungimea de undă, de structura atmosferei (sau de numărul moleculelor) ori de existența și natura particulelor constituente.

E – *selective absorption*; F – *absorption sélective*;

Absorbție spectrală – Proces de reținere a energiei electromagnetice, măsurată într-un interval de lungimi de undă.

E – *spectral absorptivity*; F – *absorption spectrale*;

Abukuma – Metamorfism regional manifestat în condițiile unei presiuni scăzute. Denumirea derivă de la platoul Abukuma din Japonia.

E – *abukuma*; F – *abukuma*;

Abundență – Numărul total de indivizi ai unei specii, în cadrul unui areal dat (fig. 5).

E – *abundance*; F – *abondance*;

Fig. 5. Colonia de *Morus bassanus* din insula Bonnaventure (Oceanul Atlantic)

AC – Simbol folosit pentru notarea orizontului de tranziție dintre A și C.

E – *AC*, *A/C*; F – *AC*, *A/C*;

Ac – Stâncă înaltă, sub forma unui stâlp ascuțit, ce rezultă în urma proceselor de dezagregare (în zona

crestelor glaciare), prin desprindere din pereții de loess, prin răcirea lavei acide în coșul unor vulcani și împingerea ei în afară datorită presiunii gazelor sau magmei etc.

E – *needle, spine*; F – *aiguille, gendarme*;

A/C – v. **AC**

Ac de gheață – 1. Cristale de gheață de mici dimensiuni, alungite și neramificate, care iau naștere și plutesc în atmosferă la temperaturi foarte scăzute. 2. Sin. *Pipkrake*.

E – *ice needle, pipkrake*; F – *aiguille de glace, pipkrake*;

Ac de loess – Coloană verticală, detașată de pereții de loess în urma proceselor de sufoziune și spălare (fig. 6).

E – *loess pinnacle, loess needle*; F – *aiguille de loess*;

Fig. 6. Ac de loess în Dobrogea sudică

Ac pelean – Lavă răcită în coșul vulcanilor, împinsă spre suprafață de presiunea gazelor sau a magmei. Se prezintă sub forma unui stâlp, ca acela al vulcanului Mt. Pelé din Martinica, de unde provine și numele. Sin. *Obelisc vulcanic*.

E – *obelisk, volcanic spine, needle of pelée*; F – *aiguille peléenne, aiguille d'extrusion, aiguille de lave, obélisque volcanique, pîton*;

Acacia – Arbore tropical și subtropical, din ordinul leguminoaselor, caracteristic savanelor și semideșerturilor. Are coroană umbeliformă, pentru ca toate frunzele să primească aceeași cantitate de lumină (fig. 7).

E – *acacia*; F – *acacia*;

Fig. 7. Arbore cu coroană umbeliformă (America de Sud)

Activitate poluantă – Comportament sau activitate care poate altera sau distruge mediul ambiant.

E – *polluting activity*; F – *activité polluante*;

Activitate solară – Ansamblul fenomenelor nestaționare care au loc la suprafața și în atmosfera Soarelui, adică petele, erupțiile cromosferice, faculele, filamentele, protuberanțele etc.

E – *solar activity*; F – *activité solaire*;

Actonian – Etaj al Ordovicianului (Caradocian superior), cu stratotip în Marea Britanie.

E – *actonian*; F – *actonien*;

Actual – v. **Holocen**

Actualism – Principiu metodologic fundamental de cercetare geologică, introdus și fundamentat de Ch. Lyell (1797-1875), pe baza uniformismului lui Hutton. Se bazează pe interpretarea și reconstituirea fenomenelor din trecutul geologic al Terrei, prin comparare cu procesele și cauzele care acționează în prezent. Sin. *Principiul actualismului, Principiul cauzelor actuale, Principiul uniformitarianismului, Uniformitarianism.*

E – *principle of actualism, principle of uniformity, principle of uniformitarianism, law of actualism, actualism*; F – *actualisme, doctrine de l'actualisme, principe d'actualisme, principe de l'uniformitarianisme, uniformitarianisme*;

Actualizarea hărții – v. **Reambulare**

Ațiune glaciară – Procesul de eroziune și acumulare provocat de deplasarea ghețarilor (fig. 12).

E – *glacial action*; F – *action glaciaire*;

Fig. 12. Rezultatul ațiunii ghețarilor cuaternari pe valea râului Sogne (Norvegia)

Ațiunea îngheț-dezgeț – Proces morfogenetic ce duce la fisurarea rocilor în timpul înghețului.

E – *freeze-thaw action, freeze cyclon*; F – *action du gel-dégel*;

Acumulare – 1. Proces de depunere a materialelor transportate de diferiți agenți naturali sau antropici. 2. Aspect al procesului de acumulare a mineralelor fемice în primele etape ale cristalizării fracționate a magmelor. Sin. *Acumulare gravitațională.*

E – *accumulation, gravitational accumulation*; F – *accumulation, accumulation gravitaire*;

Fig. 13. Rest al unui vechi baraj de pământ în Podișul Central Moldovenesc

Acumulare antropică – Depozitarea materialelor de către om, în urma căreia apar forme de relief cu forme și mărimi diferite (fig. 13).

E – *anthropic accumulation*; F – *accumulation anthropique*;

Acumulare coluvială – Depunerea materialelor la baza versanților, ca urmare a șiroirii sau a spălării suprafețelor înclinate.

E – *colluvial accumulation*; F – *accumulation colluviale*;

Acumulare deluvială – Depunerea materialului la baza versanților, ca urmare a proceselor de alunecare, solifluxiune, creep etc. (fig. 14).

E – *deluvial accumulation*; F – *accumulation déluviale*;

Fig. 14. Corpul unei alunecări de teren care a afectat șoseaua Onești-Slănic Moldova

Acumulare eoliană – Depunerea materialelor transportate de curenții atmosferici (fig. 15).

E – *aeolian accumulation*; F – *accumulation éolienne*;

Acumulare fluvială – v. **Aluvionare** (fig. 16)

Acumulare fluvio-glaciară – Depunerea materialelor ca urmare a ațiunii apelor ce rezultă din topirea ghețarilor. Se depun morenele remaniate și materialele rezultate din eroziunea fluvială (fig. 17).

E – *fluvio-glacial accumulation*; F – *accumulation fluvio-glaciaire*;

Fig. 15. Acumulare eoliană în deșerturile australiene

Fig. 16. Acumulare fluvială în cadrul unei renii din Balta Ialomiței

Fig. 17. Acumulare fluvio-glaciară în estuarul Saguenay (Labrador)

Acumulare fluvio-lacustră – Depunerea materialelor detritice ca urmare a acțiunii combinate a râurilor și lacurilor.
E – *fluvio-lacustrine accumulation*; F – *accumulation fluvio-lacustre*;

Acumulare fluvio-marină – Depunerea materialelor detritice provenite din acțiunea combinată a râurilor și a apelor marine (fig. 18).

E – *fluvio-marine accumulation*; F – *accumulation fluvio-marine*;

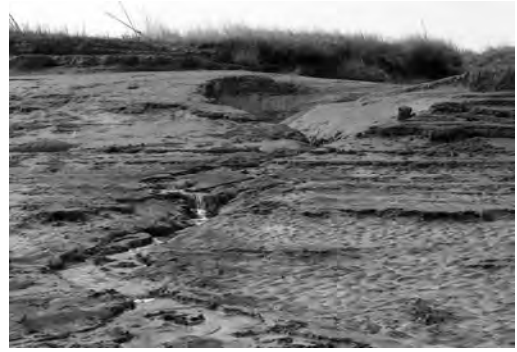

Fig. 18. Acumulare fluvio-marină în estuarul Escaut (Olanda)

Acumulare glaciară – Depunerea fragmentelor de rocă, ca urmare a topirii ghețarilor (fig. 19).

E – *glacial accumulation*; F – *accumulation glaciaire*;

Fig. 19. Acumulare glaciară în Laponia litorală

Acumulare gravitațională – v. Acumulare (fig. 20)

Fig. 20. Acumulare gravitațională în Le Rocher Perché (Canada)

Acumulare lacustră – Depunerea particulelor minerale, organice sau de precipitare chimică, în cadrul bazinelor lacustre (fig. 21). Sin. *Sedimentare lacustră*.

E – *lacustrine accumulation, lacustre sedimentation*;
F – *accumulation lacustre, sédimentation lacustre*;

Fig. 21. Acumulare lacustră într-un meandru părăsit al Prutului

Acumulare litorală – Depunerea materialelor în zona litorală, ca urmare a acțiunii curenților marini sau a valurilor (fig. 22).

E – *shore accumulation*; F – *accumulation littorale*;

Fig. 22. Acumulare litorală pe țărmul estuarului Sf. Laurențiu

Acumulare marină – Depunerea particulelor minerale, organice sau de precipitare chimică, pe fundurile bazinelor oceanice. Sin. *Sedimentare marină*.

E – *marine accumulation, marine sedimentation*; F – *accumulation marine, sédimentation marine*;

Acumulare nivală – Depunerea materialelor detritice prin intermediul zăpezii (fig. 23).

E – *niveous accumulation*; F – *accumulation nivale*;

Acumulare torențială – Depunerea materialelor detritice ca urmare a acțiunii torențiale (fig. 24).

E – *torrential accumulation*; F – *accumulation torrentielle*;

Acumulare vulcanică – Depunerea produselor efuzive care provin din erupția unui vulcan.

E – *volcanic accumulation*; F – *accumulation volcanique*;

Acuratețe – Informație numerică asupra aproximării unui set separat de măsurători echivalente, față de valoarea medie a setului. Sin. *Acuratețea datelor*.

E – *accuracy*; F – *exactitude*;

Fig. 23. Acumulare nivală și gravitațională în Munții Dolomiți (Italia)

Fig. 24. Acumulare torențială în Munții Alpi

Acuratețea datelor – v. **Acuratețe**

Acuratețea predicției – Valoarea preciziei unei predicții în relație cu valoarea sau rezultatul adevărat.

E – *accuracy of prediction*; F – *prédiction d'exactitude*;

Acustica atmosferei – Ramură a meteorologiei care se ocupă cu studiul propagării undelor sonore în atmosferă, al absorbției și dispersiei acestora.

E – *acoustic of atmosphere*; F – *acoustique de l'atmosphère*;

Aquacultură – 1. Ramură a științei care se ocupă cu studiul metodelor și procedeele de cultivare a mediului acvatic. 2. Producerea organismelor marine, mai ales a peștelui, efectuată în incinte speciale. 3. Valorificarea potențialului economic pe care îl are apa (fig. 25).

E – *aquiculture*; F – *aquiculture*;

Acvamarin – Varietate de beriliu, transparent sau colorat în albastru-deschis, albastru-verzui sau verde-albăstrui. Este utilizat ca piatră semiprețioasă. Sin. *Aquamarin*.

E – *aquamarine*; F – *aquamarine*;

Fig. 25. Practicarea pisciculturii în lacurile dobrogene

Acvatic – Care se referă la apă (hidrosferă).

E – *aquatic*; F – *aquatique*;

Acvatoriu – 1. Întindere de apă, delimitată precis, natural, pe linia coastei sau prin construcții hidrotehnice. 2. Totalitatea suprafețelor de apă din cadrul unui port (fig. 26).

E – *aquatic surface*; F – *espace aquatique*;

Fig. 26. Acvatoriul portului Monaco

Acviciud – Corp (strat, masiv) de roci saturate, foarte slab conducător de apă subterană, din care nu se pot extrage economic cantități apreciabile de apă. Sin. *Rocă acviciudă*.

E – *aquiclude, semipermeable bed, aquiclude rock*; F – *aquiclude, roche aquiclude*;

Acvifer – 1. Care conține apă. 2. Formațiune sedimentară subterană care înmagazinează un zăcământ de apă. Deține două componente de bază: trama solidă și apa (fig. 27). Sin. *Rocă acviferă*.

E – *aquifer, water-bearing, aquifer rock, aquafer*; F – *aquifère, roche aquifère*;

Acvifer agățat – Acvifer separat de rezervorul principal prin intermediul unui strat impermeabil de mici dimensiuni.

E – *percead aquifer*; F – *aquifère accroché*;

Fig. 27. Acvifer litoral în formațiuni nisipoase (Sardinia)

Acvifer captiv – Acvifer în care apa subterană are o presiune mai mare față de cea atmosferică. Limita superioară corespunde cu fundul stratului ce deține cea mai joasă conductivitate hidraulică față de acviferul însuși. Sin. *Pânză captivă*.

E – *confined aquifer, confined water*; F – *aquifère confiné, nappe captive*;

Acvifer carbonatic – Acvifer specific rocilor calcaroase și dolomitice, care generează apă dură, cu conținut relativ ridicat în calciu și magneziu.

E – *carbonate aquifer*; F – *aquifère carbonaté*;

Acvifer cu pierderi – Acvifer artezian care pierde (sau câștigă) apă prin intermediul unităților adiacente semipermeabile.

E – *leaky aquifer*; F – ;

Acvifer liber – Acvifer cu apă care nu se află sub presiune și prin urmare nivelul apei din puț este egal cu cel hidrostatic.

E – *unconfined aquifer*; F – *aquifère non confiné, aquifère à nappe libre*;

Acvifug – Formațiune impermeabilă din domeniul apelor subterane. Este incapabilă să primească și să stocheze apa în cantități apreciabile. Sin. *Rocă acvifugă, Rocă impermeabilă*.

E – *aquifuge, aquifuge rock, impermeable rock, impervious rock*; F – *aquifuge, roche aquifuge, roche imperméable*;

Acvilud – Formațiune geologică cu microporozitate semipermeabilă.

E – *aquilude, microporosity*; F – *aquilude, microporosité*;

Acvitanian – Primul etaj al Miocenului. În alte școli face parte din Oligocen. Stratotip în râul Saint Jean din Aquitaine (Franța). Sin. *Aquitainian*.

E – *aquitainian*; F – *aquitainien*;

Acvitar – Formațiune geologică cu o foarte slabă permeabilitate.

E – *aquitard*; F – *aquitarde*;

AD – Simbol folosit pentru notarea orizontului de tranziție între A și D.

E – *AD, A/D*; F – *AD, A/D*;

Fig. 34. Agricultură biologică pe pajiștile alpine din Appenzell (Elveția)

Agricultură extensivă – Utilizarea slabă a potențialului agricol (fig. 35).

E – *extensive agriculture, extensive farming*; F – *exploitation extensive, agriculture extensive*;

Fig. 35. Creșterea oilor în sistem extensiv (Carpații Meridionali)

Agricultură intensivă – Utilizarea intensă a potențialului agricol (fig. 36).

E – *intensive agriculture, intensive farming*; F – *agriculture intensive*;

Fig. 36. Agricultură intensivă pe solurile slab productive ale Podișului Decan (India)

Agrobiocenoză – Asociație de plante cultivate.

E – *agrobiocenosis*; F – *agrobiocénose*;

Agrobiologie – Ramură a biologiei aplicate, care se ocupă cu studiul fenomenelor biologice importante pentru producția agricolă și cu cel al interrelațiilor dintre acestea.

E – *agricultural biology*; F – *agrobiologie*;

Agrobiont – Organism specific culturilor agricole.

E – *agrobiont*; F – *agrobiont*;

Agrochimie – Știință care se ocupă cu studiul circuitului substanțelor nutritive în mediile de creștere și dezvoltare a plantelor agricole, în vederea stabilirii unui regim de nutriție favorabil plantelor.

E – *agrochemistry, agricultural chemistry*; F – *agrochimie*;

Agroclimatologie – Ramură a climatologiei care studiază raporturile existente între climă și agricultură (v. *Agrometeorologie*). Sin. *Climatologie agricolă*.

E – *agroclimatology, agricultural climatology*; F – *agroclimatologie, climatologie agricole*;

Agroecologie – Ramură a ecologiei care investighează afecțiunile plantelor și pe cele ale animalelor, în cadrul producției agricole, și reacțiile, interacțiunile și adaptabilitatea organismelor.

E – *agroecology*; F – *agroécologie*;

Agroecosistem – Ecosistem alcătuit din diverse tipuri de culturi și medii naturale modificate antropic, în care se obțin produse agricole (fig. 37).

E – *agroecosystem*; F – *agroécosystème, écosystème agricole*;

Fig. 37. Ecosistem agricol la poalele Himalayei tropicale (Nepal)

Agrofitocenoză – Fitocenoză prezentă pe terenurile cultivate.

E – *agrophytocenosis*; F – *agrophytocénose*;

Agrofond – Totalitatea condițiilor agrotehnice, realizate de om, pentru a crea condiții optime creșterii și dezvoltării plantelor.

E – *agricultural land background*; F – *milieu agricole, fumure de fond*;

Agrogeologie – Ramură a pedologiei care studiază influența rocilor din scoarța terestră în formarea și evoluția solurilor, precum și în compoziția mineralogică a acestora.

E – *agrogeology*; F – *agrogéologie*;

Astrofizică – Ramură a astronomiei care se ocupă cu proprietățile fizice, compoziția chimică, structura, interacțiunile și evoluția obiectelor cerești.

E – *astrophysics*; F – *astrophysique*;

Astrofotometrie – Parte a astrofizicii practice, care se ocupă cu determinarea strălucirii corpurilor cerești în domenii spectrale întinse sau restrânse.

E – *astrophotometry*; F – *astrophotométrie*;

Astrogeologie – Știință care se ocupă cu studiul geologic al altor planete. Termen neadecvat, deoarece *geo* se referă doar la Terra.

E – *astrogeology*; F – *astrogéologie*;

Astrolab – Instrument utilizat la determinarea poziționării astrerelor.

E – *astrolabe*; F – *astrolabe*;

Astrologie – Artă de determinare a destinului uman în funcție de poziționarea astrerelor.

E – *astrology*; F – *astrologie*;

Astrometrie – Ramură a astronomiei având drept obiectiv fundamental stabilirea unui sistem inerțial de coordonate pentru măsurătorile astronomice (în colaborare cu mecanica cerească și astronomia stelară). Se ocupă cu determinarea pozițiilor precise și a mișcărilor diferiților aștri pe sfera cerească.

E – *astrometry*; F – *astrométrie*;

Astronomie – Știință a naturii care studiază materia din univers, adică diferitele corpuri cerești (stelele, Soarele, planetele, sateliții, cometele, meteoriții), materia interstelară, sistemele de corpuri cerești (stelele duble, multiple, roiurile de stele, galaxiile), precum și universul luat ca întreg.

E – *astronomy*; F – *astronomie*;

Asturică – Orogeneză a ciclului tectonic hercinic, desfășurată între Cambrianul mediu (Westphalian) și Carboniferul superior (Stephanian).

E – *asturian*; F – *asturienne, orogénèse asturienne*;

Așezare rurală – Așezare umană în care majoritatea locuitorilor se ocupă cu agricultura sau cu alte activități apropiate (fig. 88). Sin. *Sat*.

E – *rural settlement, village*; F – *localité rurale, village*;

Așezare umană – Sistem ecologic artificial, creat și controlat de om, cvasiisipit de producători primari și alcătuit aproape exclusiv din consumatori, cel mai răspândit fiind omul (fig. 89).

E – *human settlement*; F – *établissement humain, localité*;

Fig. 88. Așezare rurală pe platourile înalte ale Anzilor (3800 m)

Fig. 89. Așezare minieră pe platourile înalte ale Munților Anzi (Argentina)

Așezare urbană – Așezare umană în care majoritatea locuitorilor lucrează în industrie sau în sectorul terțiar (fig. 90). Sin. *Oraș*.

E – *urban settlement, city, town*; F – *localité urbaine, ville*;

Fig. 90. Dezvoltarea pe verticală a orașului Toronto (Canada)

Atdabanian – Etaj la limita inferioară a Cambrianului din Siberia Orientală, caracterizat de prezența unui complex calcaros.

E – *atdabanian*; F – *atdabanien*;

Atenuare – Proces de reducere a energiei unui semnal sau obiect, la trecerea printr-un mediu (fig. 91).

E – *attenuation, fading, damping*; F – *atténuation, affaiblissement*;

Fig. 91. Atenuarea fluxului de apă deversat dintr-o acumulare

C

C – 1. Simbol folosit pentru elementul chimic carbon.
2. Simbol utilizat în Sistemul Român de Clasificare a Solurilor pentru notarea orizontului C.

E – C; F – C;

CA – v. **Cota de atenție**

Caatinga – Asociație vegetală alcătuită din esențe tropicale xerofite, specifice regiunilor semiaride din nord-estul Braziliei.

E – *caatinga*; F – *caatinga*;

Cabotaj – Navigație de-a lungul coastei (fig. 160).

E – *cabotage*; F – *cabotage*;

Fig. 160. Nave de cabotaj ancorate în portul Copenhaga (Danemarca)

Cadastru – 1. Ansamblul lucrărilor tehnice de măsurători și calcule, în vederea stabilirii precise a suprafețelor funciare. 2. Totalitatea documentelor ce privesc fondul funciar, inclusiv reprezentarea pe planuri cadastrale.

E – *cadastre*; F – *cadastre*;

Cadastrul apelor – Inventarierea, clasificarea, evidența și sinteza datelor cu privire la rețeaua hidrografică, la resursele de apă, lucrările de gospodărire a apelor și la documentațiile tehnice.

E – *aquatic cadaster*; F – *cadastre aquatique*;

Cadastru funciar – Totalitatea datelor cu privire la proprietățile funciare. Cuprinde utilizarea terenurilor și bonitatea solurilor.

E – *land cadaster*; F – *cadastre fonciare*;

Cadastru minier – Ansamblul lucrărilor de evidență tehnică, economică, juridică etc. privind perimetrul instituit.

E – *mine cadastre*, *mine surveying*; F – *cadastre minier*;

Cadastrul pădurilor – Inventarierea resurselor forestiere. Vizează registrul proprietarilor terenurilor silvice, inventarierea pădurilor și evaluarea economică a resurselor forestiere.

E – *forestry cadaster*; F – *cadastre forestier*;

Cadomiană – Orogeneză sincronă cu orogeneza Assyntică.

E – *cadomian*; F – *cadomienne*, *orogène cadomienne*;

Cadonian – v. **Assyntic**

Caducă – Plantă care își pierde frunzele ca urmare a ritmului sezonier (fig. 161).

E – *deciduous*; F – *décidues*;

Fig. 161. Pădure de foioase la începutul primăverii (Podișul Ardeni)

Cainozoic – v. **Cenozoic**

Cala – Golf de mici dimensiuni, format prin înecarea ravenelor sau a văilor torențiale (fig. 162). Sin. *Calanque*.

E – *cala*, *calanque*; F – *cala*, *calanque*;

Fig. 162. Cala în Peninsula Peloponez (Grecia)

S

S – Undă seismică transversală.

E – *S, shear wave*; F – *S, onde secondaire*;

Saale – Fază a glaciației de calotă din Europa Central-Nordică (0,25-0,1 mln. ani B.P.). Este echivalentă perioadei Mindel din Munții Alpi și Illinois din America de Nord. Stratotip pe râul Saale, afluent al Elbei din Germania. Sin. *Glaciația Saale, Perioada glaciară Saale*.

E – *saalian, saalian ice age, saale ice age, saale glaciation*; F – *glaciation de saale, saalien, période glaciaire de saale*;

Saale-Vistula – Fază interglaciară scandinavă în care Marea Nordului a suportat transgresiunea Eem ce a acoperit Olanda, Finlanda, nordul Germaniei și regiunile baltice. Este sincronă cu faza interglaciară Riss-Würm. Sin. *Perioada interglaciară Saale-Vistula*.

E – *saalian-vistula, saale-vistula interglacial, saale-vistula interglacial stage*; F – *saalien-vistula, interglaciaire saale-vistula, période interglaciaire saale-vistula*;

Saalică – Fază tectogenetică din ciclul hercinic, desfășurată în Permianul inferior.

E – *saalic*; F – *saalique, orogenèse saalique*;

Saamian – Arhaicul din Scutul Baltic.

E – *saamian*; F – *saamien*;

Sabkha – Ochiuri de apă de la marginea lagunelor unde evaporitele sunt dominate de depozitele carbonat-sulfatate.

E – *sabkha*; F – *sabkha*;

Saffir-Simpson – v. **Scara Saffir-Simpson**

Safir – Varietate de corindon, concentrată frecvent în zăcămintele metasomatice de contact, de culoare albastră, utilizată ca piatră prețioasă.

E – *sapphire*; F – *saphire*;

Sahel – Regiunea din sudul Saharei unde domnește climatul semiarid și se dezvoltă stepa ierboasă ori savana cu acacii.

E – *sahel, sahelian zone*; F – *sahel, zone sahélienne*;

Sakaraulian – Etaj al Miocenului inferior pentru Paratethysul Oriental. În domeniul mediteranean corespunde cu partea superioară a Acvitanianului și cu partea inferioară a Burdigalianului.

E – *sakaraulian*; F – *sakaraulien*;

Sakmarian – Etaj al Permianului inferior, dezvoltat în condiții marine, cu derivația numelui de la râul Sakmara, afluent al Uralului din Rusia. Este situat între 281,5-268,8 mln. ani B.P.

E – *sakmarian*; F – *sakmarien*;

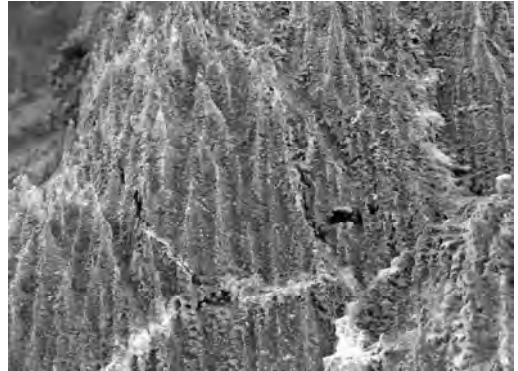

Fig. 1020. Salifer de suprafață în Deșertul Atacama

Salairă – Prima fază tectogenetică a ciclului caledonian, cu paroxismul desfășurat între Cambrianul superior și Ordovicianul inferior. Numele derivă de la catena salairă din sudul Siberiei. Sin. *Sardă*.

Sală carstică – Gol de mari dimensiuni, dezvoltat în interiorul peșterilor.

E – *karst room, cave hall*; F – *salon karstique, salle karstique, salle*;

Salifer – 1. Teren purtător de sare. 2. Diviziune cronostratigrafică a Miocenului, corespunzând Helvețianului și Tortonianului (Romanian) (fig. 1020).

E – *saliferous*; F – *salinier*;

Salină – Mină din care se extrage sarea gemă (fig. 1021). Sin. *Ocnă*.

E – *salt mine, saline*; F – *saline, mine de sel*;

Fig. 1021. Interior al Salinei Praid

T

Tabel de corespondență – Tabel care stabilește corespondența între două mărimi.

E – *look up table*; F – *échelle de correspondance*;

Tabianian – Etaj inferior al Pliocenului din domeniul mediteranean, cu stratotip în localitatea Tabiania din Italia. Este cuprins între 5,2-3,4 mln. ani B.P. Sin. *Zanclian*.

E – *tabianian, zanclian*; F – *tabianien, zanclien*;

Tachilit – Varietate de sticlă vulcanică bazică, bogată în fier.

E – *tachilite*;

Tachykarst – v. **Parakarst**

Taconică – Fază a mișcării tectonice care a cunoscut paroxismul la sfârșitul Ordovicianului și începutul Silurianului, din cadrul ciclului caledonian. Este tipică Munților Taconici din S.U.A.

E – *taconic orogeny*; F – *orogenèse taconique*;

Taconit – Acumulare sedimentară stratiformă de oxizi și hidroxizi de fier, caracteristică depozitelor vechi.

E – *taconite*; F – *taconite*;

Tactit – Rocă a metamorfismului termic și metasomatic în cadrul unor depozite carbonatice.

F – *tactite*;

Taffon – v. **Tafon**

Tafocenoză – Grup de organisme care a fost acoperit de sedimente fosile.

E – *taphocenose*; F – *taphocénose*;

Tafon – Scobitură formată prin coroziune și prin deflație, în rocile neomogene textural, situate în regiunile litorale sau cele cu climat mediteranean ori tropical umed (fig. 1075). Sin. *Taffon*.

E – *tafoni*; F – *tafone, taffoni*;

Fig. 1075. Tafon în Insula Sicilia (Italia)

Tafon activ – Tafon în plină evoluție.

E – *active tafoni*; F – *taffoni actif*;

Tafon fosil – Tafon format în alte perioade climatice față de cele existente astăzi. Adesea este acoperit de depozite noi.

E – *fossiled tafoni*; F – *taffoni fossile*;

Tafon litoral – Tafon dezvoltat pe linia de coastă, cel mai adesea pe fruntea falezei.

E – *coastal tafoni*; F – *taffoni littoral*;

Tafon pasiv – Tafon la care evoluția este stopată ca urmare a faptului că suprafața sa este acoperită de licheni.

E – *passive tafoni*; F – *taffoni couvert*;

Tafonomie – Ramură a paleontologiei care se ocupă cu studiul fenomenelor de fosilizare a organismelor din cadrul depozitelor sedimentare. Se urmărește reconstituirea transformărilor suferite în etape succesive de către organisme, după moarte, până la descoperirea lor în stare fosilă.

E – *taphonomy*; F – *taphonomie*;

Tafrofită – Plantă care trăiește în șanțuri sau canale.

E – *taphrophyte*; F – *taphrophyte*;

Tafrogeneză – Proces crustal prin care sunt generate zone cu subsidență activă, delimitate de flancuri adânci, aproape verticale, de genul rifturilor continentale.

E – *taphrogenesis, taphrogeny*; F – *taphrogenèse*;

Tafrogeosinclinal – v. **Aulacogen**

Tahimetru – Instrument utilizat la efectuarea măsurătorilor rapide cu privire la unghiuri și la distanțe, în cadrul ridicărilor topografice.

E – *tachometer*; F – *tachymètre*;

Taifun – v. **Tifon**

Taiga – Pădure boreală de conifere dezvoltată în Siberia, în Europa nordică și în America de Nord (fig. 1076).

E – *taiga*; F – *taiga, northern conifer forest*;

Takâr – 1. Câmpie sau depresiune argiloasă din regiunile aride, în care, în timpul verii, ca urmare a secetei, apar crăpături ce formează plăci poligonale cu aspect de dale. Sin. *Dală poligonală*. 2. Subdiviziune a solurilor în cadrul solonceacurilor și al yermosolurilor (fig. 1077). Sin. *Crăpătură de contracție, Poligon de contracție, Poligon de deshidratare*.

E – *taky, contraction polygon, drying polygon, mud crack polygon, mud polygon, fissure polygon, cellular soil, dessication polygon*; F – *taky, polygone de retrait, polygone de séchage, polygone de dessication, polygone de retrait, sol cellulaire, polygone de dessication*;

T

Fig. 1119. Țărm anatolian în vestul Mării Egee

Țărm – Fâșie îngustă de uscat situată în imediata apropiere a lacurilor, a mărilor sau a oceanelor. Sin. *Țărm marin, Țărm oceanic*.

E – *coast, shore, seabord, seaside*; F – *rive, rivage, bord, littoral, côte, bord de mer, côte océanique*;

Țărm abrupt – v. **Litoral abrupt**

Țărm anatolian – Țărm înalt, de submersiune, care deține promontorii separate de golfuri largi (fig. 1119). Sin. *Țărm atlantic, Țărm cu anse, Țărm transversal*.

E – *anatolian coast, transverse coast, unconformable coast, atlantic type of coastline, cross-cut coast*; F – *côte transversale, côte de structure transversale*;

Țărm aralic – Țărm jos, de submersiune, creat ca urmare a invaziei apelor peste câmpii nisipoase cu dune, transformate apoi în insule.

E – *aralian coast, aralian shore*; F – *côte aralien*;

Țărm atlantic – v. **Țărm anatolian**

Țărm carstic – Țărm dezvoltat pe roci carstificabile. Prezintă versanți abrupti, golfuri întortocheate, ape limpezi etc. (fig. 1120)

E – *karstic coast*; F – *côte karstique*;

Țărm concordant – v. **Țărm dalmatic**

Țărm coraligen – Țărm în lungul căruia se dezvoltă sau se găsesc recife coraligene (fig. 1121).

E – *coral-reef coast*; F – *côte corallienne*;

Țărm cu anse – v. **Țărm anatolian**

Țărm cu cala – Țărm care prezintă golfuri de mici dimensiuni, formate prin înecarea ravenelor sau a văilor torențiale, și mai ales a dolinelor. Sin. *Țărm cu calanque*.

E – *calas coast*; F – *côte à calanque*;

Țărm cu calanque – v. **Țărm cu cala** (fig. 1122)

Fig. 1120. Țărmul carstic al Mării Adriatice

Fig. 1121. Marea Barieră de Corali

Fig. 1122. Țărm cu cala în Insula Camono (Malta)